

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”
Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti
O.SH.Bazarov
2024 yil

Ro‘yhatga olindi № 05/02/0015
“21” iyun 2024 yil

BUXGALTERIYA HISOBIGA KIRISH

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400000 – Biznes, boshqaruv va huquq

Ta‘lim sohasi: 410000 – Biznes va boshqaruv

Ta‘lim yo‘nalishi: 60410100 – Buxgalteriya hisobi va audit
(tarmoqlar va sohalar bo‘yicha)

Qarshi 2024-yil

Fan/modul kodi BHK205	O'quv yili 2024-2025	Semestr 3	Kreditlar 5	
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Buxgalteriya hisobiga kirish	20	130	150
2.	<p style="text-align: center;">I. Fanning mazmuni</p> <p>Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda buxgalteriya hisobining paydo bo'lishi, me'yoriy-huquqiy asoslari, ob'yektlari, ya'ni xo'jalik mablag'lari va ularning kelib chiqish manbalari, ularning xo'jalik yuritish jarayonidagi harakati, xo'jalik muomalalarini hisobga olish, ularni hujjatlashtirish va umumlashtirish, korxonalar (tashkilot, muassasa)larning mulkiy, moliyaviy faoliyati va ular to'g'risidagi to'liq ishonarli ma'lumotlarni shakllantirish hamda taqdim etish, buxgalteriya hisobini tashkil qilish, uning me'yoriy-huquqiy asoslari bo'yicha yo'nalish profiliga mos bilim, ko'nikma va malaka shakllantirishdir.</p> <p>Fanning vazifasi - talabalarga buxgalteriya hisobining paydo bo'lishi, me'yoriy-huquqiy asoslari, xo'jalik yurituvchi sub'yektlardagi mablag'lar, ularning tashkil topish manbalarining harakatini to'g'ri aks ettirish, hisobotlarni tuzish, moliyaviy hisobot ma'lumotlarini realligini ta'minlash, tashkilotlar bilan hisoblashishlarni to'g'ri tashkil qilishni davlatimiz qonunlari, hukumat qarorlari, me'yoriy hujjatlar asosida o'rgatishdan iborat.</p> <p style="text-align: center;">II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)</p> <p style="text-align: center;">II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p style="text-align: center;">1-mavzu. “Buxgalteriya hisobi” faniga kirish. Buxgalteriya hisobining vazifalari va huquqiy asoslari. O'zbekiston Respublikasining “Buxgalteriya hisobi to'g'risida”gi qonuni va uning ahamiyati</p> <p>Buxgalteriya hisobining paydo bo'ishi va rivojlanishi.</p> <p>Xo'jalik hisobi to'g'risida tushuncha va uning turlari. Xo'jalik hisobi turlarida qo'llaniladigan o'lchov birliklari. Xo'jalik jarayonlari.</p> <p>Buxgalteriya hisobining maqsadi va vazifalari. Buxgalteriya hisobining predmeti. Buxgalteriya hisobi uslublari va uning elementlari. Buxgalteriya hisobining me'yoriy-huquqiy asoslari.</p>			

Buxgalteriya hisobining asosiy printsiplari. Buxgalteriya hisobi va hisobotini tartibga solish hamda buxgalteriya hisobi standartlari. Buxgalteriya hisobi va hisobotini tashkil etish. Buxgalteriya hisobi xizmatining rahbari. Moliyaviy hisobot va uning shakllari.

2-mavzu: Buxgalteriya balansi va uning tuzilishi. Schyotlar tizimi va ikkiyoqlama yozuv

Buxgalteriya balansi to'g'risida tushuncha va uning tuzilishi. Buxgalteriya balansi qismlarining va moddalarining ta'rifi. Buxgalteriya balansining turlari. Xo'jalik muomalalari ta'sirida balansda ro'y beradigan o'zgarishlar. Xo'jalik mablag'lari va uning tashkil topish manbalari.

Schyotlar tizimi haqida tushuncha. Schyotlar rejasi va schetlarning turkumlanishi. Schyotlarning turkumlanishi. Asosiy schyotlar. Tartibga soluvchi schyotlar. Taqsimlovchi schyotlar. Kalkulatsiya va taqqoslovchi schyotlar.

Ikki yoqlama yozuvning mazmuni va uning qo'lanilishi. Sintetik va analitik hisob. Buxgalteriya hisobi schetlari ma'lumotlarini umumlashtirish. Schetlar rejasini tuzish va qo'llashning xorij amaliyoti.

3-mavzu: Hujjatlashtirish va inventarizatsiya. Baholash va kalkulatsiya. Buxgalteriya hisobining registrlari va shakllari

Hujjatlar va ular haqida tushuncha. Hujjatlar mazmuni va rasmiylashtirish tartiblari. Hujjatlarning aylanishi. Inventarizatsiya va uning natijasini rasmiylashtirish.

Baholash turlari va uning ahamiyati. Ishlab chiqarish vositalarni baholash. Investitsiyalarni baholash. Ishlab chiqarish predmetlarini baholash. Ishchi kuchini baholash. Majburiyatlarni baholash. Kalkulatsiyaning mazmuni va turlari.

Hisob registrlarining mohiyati va ahamiyati. Hisob registrlarining turlari va shakllari. Buxgalteriya hisobi registrlaridagi xato yozuvlarni tuzatish tartibi. Buxgalteriya hisobi shakllari.

4-mavzu: Moliyaviy hisobot. Buxgalteriya hisobining milliy standartlari

Hisobot tizimi va uning ahamiyati va shakllari. Moliyaviy hisobot turlari va ularni tuzish qoidalari. Hisob siyosati va uning mohiyati, mazmuni va ahamiyati.

Moliyaviy hisobotni tayyorlash va taqdim etish uchun konseptual asos. Asosiy xo'jalik faoliyatidan tushgan daromadlar.

Kichik tadbirkorlik sub'ektlari tomonidan soddalashtirilgan tartibda hisob yuritish va hisobotlar tuzish.

Qayta tashkil etishni amalga oshirishda moliyaviy hisobotni shakllantirish.

5-mavzu: Buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari

Buxgalteriya hisobini tashkil etish modellari va ularning mazmuni. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari.

III. Amaliy mashgʻulotlari buyicha kursatma va tavsiyalar

Amaliy mashgʻulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. Buxgalteriya hisobining vazifalari va huquqiy asoslari. O'zbekiston Respublikasining "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi qonuni va uning ahamiyati.
2. Buxgalteriya balansi va uning tuzilishi. Schyotlar tizimi va ikkiyoqlama yozuv.

3. Hujjatlashtirish va inventarizatsiya. Baholash va kalkulyatsiya.

Buxgalteriya hisobining registrlari va shakllari

4. Moliyaviy hisobot. Buxgalteriya hisobining milliy standartlari.

5. Buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari.

Amaliy mashgʻulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashgʻulotlar faol va interfaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar.

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Buxgalteriya hisobining paydo bo'ishi va rivojlanishi.
2. Xo'jalik hisobi to'g'risida tushuncha va uning turlari.
3. Xo'jalik hisobi turlarida qo'llaniladigan o'lchov birliklari.
4. Xo'jalik jarayonlari.
5. Buxgalteriya hisobi uslublari va uning elementlari.
6. Buxgalteriya hisobining me'yoriy-huquqiy asoslari.
7. O'zbekiston Respublikasining "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi qonuni va uning ahamiyati.
8. Buxgalteriya balansi va uning tuzilishi.
9. Xo'jalik muomalalari ta'sirida balansda ro'y beradigan o'zgarishlar.
10. Xo'jalik mablag'lari va uning tashkil topish manbalari.
11. Schyotlar rejasini va schetlarning turkumlanishi.
12. Ikki yoqlama yozuvning mazmuni va uning qo'llanilishi.
13. Schetlar rejasini tuzish va qo'llashning xorij amaliyoti.

	<p>14. Hujjatlar mazmuni va rasmiylashtirish tartiblari.</p> <p>15. Inventarizatsiya va uning natijasim rasmiylash tirish.</p> <p>16. Xo'jalik mablag'lari va uni tashkil topish manbalarini baholash.</p> <p>17. Kalkulatsiyaning mazmuni va turlari.</p> <p>18. Buxgalteriya hisobining registrlari va shakllari.</p> <p>19. Moliyaviy hisobot tizimining ahamiyati va shakllari.</p> <p>20. Hisob siyosati va uning mohiyati, mazmuni va ahamiyati.</p> <p>21. Buxgalteriya hisobining milliy standartlari.</p> <p>22. Buxgalteriya hisobininig xalqaro standartlari.</p> <p>23. Buxgalteriya hisobini tashkil etish modellari va ularning mazmuni.</p> <p>24. Moliyaviy hisobotning halqaro sandartlari.</p> <p>Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdim oq qilish tavsiya etiladi.</p>
3.	<p style="text-align: center;">V. Ta'lim natijalari / Kasbiy kompetensiyalari</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • asosiy buxgalteriya hisobi tushunchalari va ularning maqsadi to'g'risida <i>tasavvurga ega bo'lishi;</i> • buxgalteriya hisobining ob'ekti, usullari, xo'jalik mablag'lari va uning tashkil topish manbalari, aktivlar va passivlarni baholash, buxgalteriya balansi, schyotlar rejasi, invehtarizatsiya, kalkulyatsiya va moliyaviy hisobot shakllariga oid bilim va tushunchalarni <i>bilishi va ulardan foydalana olishi;</i> • pul mablag'lari, valyuta operatsiyalari, mehnat va ish haqi, tovar-moddiy zahiralari, investitsiyalar, asosiy vositalar, nomoddiy aktivlar, ustama xarajatlar, tayyor mahsulot, xususiy kapital, majburiyatlar, moliyaviy natijalarni hisobga olish va moliyaviy hisobotlarni tuzish va taqdim etish kabi <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</i>
4.	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <p>ma'ruzalar;</p> <p>interfaol keys-stadilar;</p> <p>seminarlar (mantiqiy fiklash, tezkor savol-javoblar);</p> <p>guruhlarda ishlash;</p> <p>taqdimotlarni qilish;</p> <p>individual loyihalar;</p> <p>jamo bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.</p>
5.	<p style="text-align: center;">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan hisobga jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat uchun berilgan vazifa va</p>

	topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.
6.	<p style="text-align: center;">1. Asosiy adabiyotlar</p> <p>1. Egamberdiyeva S.R. Moliyaviy va boshqaruv hisobi. O'quv qo'llanma. - T.: Fan va texnologiya, 2019. 289 b.</p> <p>2. Isroilov B.I., Xolbekov R.O. Buxgalteriya hisobi nazariyasi. Darslik.- Toshkent: "Tafakkur" nashriyoti, 2020. 240-b.</p> <p>3. Karimov A., Kurbanbayev J., Jumanazarov S. Buxgalteriya hisobi. Darslik. -T.:Iqtisod-moliya, 2019. - 512 b.</p> <p>4. Hoshimov B. Buxgalteriya hisobi nazariyasi. Darslik. T.: "Yangi asr avlodi", 2004. 279 b.</p> <p>5. D.E. Norbekov, A.N. To'rayev, Sh.Sh. Rahmonov. Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari. O'quv qo'llanm. - T.:Iqtisod-moliya, 2019. 332 b.</p> <p style="text-align: center;">Qo'shimcha adabiyotlar</p> <p>1. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – T.: "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 104 b.</p> <p>2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash - yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. – T.: "O'zbekiston" NMIU, 2017.-48 b.</p> <p>3. Karimov A., Muqumov Z., Tulayev M. Kurbanbayev J., Raxmonov Sh. Buxgalteriya hisobining axborot tizimlari. O'quv qo'llanma. -T.: Iqtisod-moliya, 2018. -192 b.</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbaalari</p> <p>www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portal.</p> <p>www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.</p> <p>www.mf.uz - O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi rasmiy sayti.</p> <p>www.soliq.uz - O'zbekiston Respublikasi Davlat Soliq qumitasi rasmiy sayti.</p> <p>www.ziyonet.uz - Axborot – ta'lim portal.</p> <p>www.sciencedirect.com. –ommabop ilmiy jurnallar sayti.</p> <p>www.scopus.com. - ommabop ilmiy jurnallar sayti.</p>
7.	Qarshi muhandislik-iqtisodiyot institute tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.
8.	<p>Fan/modul uchun ma'sul:</p> <p>Ravshanov Alisher Bobaqulovich-QarMII, Buxgalteriya hisobi va audit kafedrasida katta o'qituvchisi.</p>
9.	Taqrizchilar:

1. Egamberdiyeva Salima Raimovna-QarMII, Buxgalteriya hisobi va audit kafedrası dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi.   2. Ro'ziyev Zafar Ikromovich -Qarshi MII, "Moliya" kafedrası kafedrası dotsenti, iqtisod fanlari nomzodi.

